

[Jak je vůbec něco takového jako intence možné?]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1974-02 \(rukopis\)](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1974-02 \(rukopis\)](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 8.–10. 4. 1974

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 8.–10. 4. 1974

[Jak je vůbec něco takového jako intence možné?]

[740408-1]

(21) (11) (TES, 8. 4. 74 odpoledne)

Bylo by zajisté zapotřebí popsat, interpretovat a přezkoumat funkci předmětných i nepředmětných složek intence. Jak je vůbec něco takového jako intence možné? Jak se může vztahovat něco k něčemu jinému tak, že můžeme mluvit o intenci? Tady musíme přistoupit k rovinám, které bychom mohli nazvat primordiální nebo této primordiální rovině se blížícím. Subjekt představuje ve své nejnižší úrovni událost, která je schopna nějak navázat na sebe, tj. na svou minulost, reprodukovat tuto minulost, a tím samu sebe. Subjekt trvá tím, že se prodlužuje navazováním na sebe sama, resp. na svou minulost. V čem spočívá toto navazování a prodlužování? K podstatě události náleží, že má svůj počátek, průběh a konec. Tím, že něco naváže na tuto událost (ať už je to jiná událost, anebo tu navazuje událost sama na sebe, tj. její pozdější = novější složky na složky dřívější = starší), neruší ovšem tuto strukturu původní události, tj. neruší zejména skončení, konec původní události. Navázání znamená tedy nikoliv protažení, prodloužení původní události v plném slova smyslu, nýbrž obnovení některých jejích složek, jejich znovuuskutečnění, znovuutvoření. Jestliže sama původní událost představuje integrované dějství, v němž to, co dosud nemělo a nemá předmětný charakter, vnější charakter, se zvnějšňuje a zpředměťňuje, pak vše, co tuto událost nebo kteroukoliv její událostnou složku má znovuuskutečnit, znovuvytvořit, musí napodobit tuto povahu událostného dějství, jež představuje přechod od vnitřního k vnějšímu, event. od „subjektního“ k „objektnímu“. Napodobení je ovšem možné jen díky tomu, že nějaká druhá událost je schopna se k oné původní vztáhnout. Vztáhnout se však může jen tak, že tento svůj vztah (který musí být reálný, tedy realizovaný) rovněž založí událostně, a to znamená vnitřně, „subjektně“. Druhá událost se tedy svou vnitřní „složkou“ musí vztáhnout k události původní. To pochopitelně není možné tak, že by se vnitřně vztáhla k vnější podobě, vnější složce původní události, neboť reálně by se k této vnější složce mohla vztáhnout jenom dotykem, kontaktem své vlastní vnější stránky. Tedy se musí vztáhnout k vnitřní stránce předcházející události? Jak tomu máme rozumět? Je možný kontakt mezi vnitřními stránkami různých událostí a různých subjektů?

[740410-1]

(22) (12) (TES, 10. 4. 74 dopol.)

Řešení snad slibuje předpoklad, že intenci nesmíme prostě ztotožnit s reálným dotykem, i když bez nějaké vazby na reálný dotyk se ovšem obejít vskutku nemůže. To se ukazuje ostatně i z úvahy, že událost druhotná (na druhém místě se odehrávající, pozdější, novější) by se mohla bez jakékoli reálné vazby vztáhnout k události původní pouze tentativně a nazdařbůh – takže by to vlastně nebyl zaměřený, zacílený vztah, nýbrž trčení, zasáhnutí do prázdna, které by se setkal s úspěchem jen zcela nahodile, a tedy neorganizovaně, neintegrovaně. Předpoklad nějaké vazby mezi vnitřními složkami různých událostí (bez prostředkujícího

vnějšího kontaktu) není jen poněkud příliš fantastický, ale zejména ohrožuje celou myšlenkovou stavbu, jak jsme ji až dosud vypracovali, neboť by zrušil funkci vnitřního jakožto integrujícího faktoru. Jestliže mezi vnějšími stránkami různých událostí a subjektů je cézura právě díky jejich vnitřnímu sjednocení, je záruka v tom, že vnitřní stránky jsou od sebe odděleny. Kdyby tomu tak nebylo a kdyby byl možný přímý kontakt mezi vnitřními stránkami různých událostí a subjektů, museli bychom hledat další „stránku“, která by byla zárukou sjednocenosti jak stránky vnější, tak také vnitřní. To by vedlo k takovému vzrůstu složitosti, jaký v dané chvíli nedovedeme nikterak odůvodnit; a proto zůstáváme při tom, že vnitřní stránky zůstávají odděleny a že kontakty mezi nimi musejí být vždy zprostředkovány příslušnými stránkami vnějšími. A tady přicházíme konečně zase zpět ke své původní tematice. Má-li být kontakt, dotek vnějších stránek dvou událostí (či subjektů, což neznamena nic jiného než událostí určitého vybavení, určité složitější strukturovanosti) nikoli náhodným vyústěním dvou na sobě vzájemně zcela nezávislých průběhů, nýbrž něčím záměrným a cíleným, musí být alespoň z jedné strany založen aktivně, tj. jako rozvrh, jako projekt. A to je původní podoba, v níž se ukazuje jako přítomná ona intence, kterou chceme zkoumat.

[740410-2]

(23) (13) (pokrač.)

Vnější stránka události nemůže intendovat, není schopna žádné intence, ale může být realizací toho, co bylo intendováno. Aby ovšem mohlo být předmětem intence vnitřně založené něco, co je za hranicemi všeho toho, co vnitřní stránka je schopna integrovat, musí být splněn předpoklad, že se událost s tím, co je jako takto cize-vnější intencionálně „cíleno“ a „míněno“, nějak setkat – a to se mohlo stát jen v setkání vnější stránky události s tímto cize-vnějším, tj. v setkání vlastní vnějšnosti s cizím vnějškem. O tom však musela být vnitřní stránka události nějak „informována“, neboť to nebyla ona, nýbrž příslušná vnější stránka, která onoho kontaktu byla reálně účastna. Vnější stránka ovšem není nic jednou provždy daného, nýbrž představuje jakési více nebo méně trvalé reziduum akcí vnitřně založených. Na počátku tedy musíme předpokládat nahodilý kontakt nazdařbůh, o němž je vnitřní stránka události nějak zpravena, a teprve potom na základě této zprávy, této informace může být rozvržena nová akce, jejímž předem stanoveným cílem je nový kontakt téhož nebo podobného druhu. Intence se objevuje již ve zprávě o nahodilém, neplánovaném kontaktu. Protože však je čímsi novým, nově zformovaným, nemůže být tato zpráva redukována, event. ztotožněna s čímkoli, co se týká pouze vnějšku. I tato „zpráva“, tato „informace“ musí být z vnitřních, subjektivních zdrojů nejprve vytvořena. Je však vytvořena na základě čehosi, co je nepochybně vnějšího rázu. Nezbyvá proto než předpokládat, že akce, založená vnitřně, jenom jednou složkou (nebo jenom některými ze svých složek, pokud je takových složek víc), míří do sféry vnějšího (tj. přes vlastní vnějšek k vnějšku cizímu), ale že jinou složkou (ev. jinými složkami) se v nějakém stadiu svého postupného (a tedy částečného) zvnějšnění obrací zpět ke svému zdroji, resp. alespoň tím směrem. A tato vracející se složka jediná je schopna přinést informaci o průběhu ostatních partií akce, jež se nadále zvnějšňují (a jsou v průběhu tohoto

zvnějšňování všude tam, kde už je zvnějšnění realizováno, konfrontovány a vystaveny dotyku a střetnutí s cizí vnějšností). Akce má tedy charakter zpětnovazební, tj. je vybavena zpětnou vazbou tam, kde je integrována do širšího celku, tj. kde je akcí nějakého subjektu.

[740410-3]

(24) (14) (pokrač.)

Ale jak tomu je u akce takto dále nezačleněné, neintegrované, tj. u akce, která je sama událostí jakožto „subjektem“? Můžeme předpokládat, že každá, tedy i primordiální akce se takto nějakou svou složkou vrací k sobě samotné? To je zajisté těžko rozhodnout. Jsem nakloněn se domnívat, že základem kosmu, základem veškeré skutečnosti jsou na sobě nezávislé, individuální nesčetné „výbuchy“ primordiálních událostí, jež ve své naprosté většině buď vůbec schopnost tohoto návratu k sobě nemají, nebo které ji mají pouze v latentní, nerealizované, neexponované podobě. Za určitých okolností, jež bude třeba důkladněji prošetřit, se objevují tyto primordiální události obohaceny o tuto novou složku či přímo dimenzi – a tam vzniká teprve skutečné stavivo celého vesmíru. (Event. – a pravděpodobněji – za takových okolností se exponuje nebo realizuje něco, co je v latentní či vůbec neexponované podobě každé události původní a vlastní.) V okamžiku, kdy k něčemu podobnému dojde, objevuje se tu už jakási primordiální intence. Událost je nejen tím, čím jest, ale je schopna se k sobě vztáhnout, navázat na sebe – a to znamená navázat na svou minulost, čili (to vskutku není nic jiného) na sebe jakožto na něco jiného, druhého, totiž již realizovaného, odumřelého, tj. na relikt svého již proběhlého dějství.

740410|8. – 10. dubna 1974